

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра державного управління, документознавства
та інформаційної діяльності

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної,
методичної та виховної роботи
_____ О. А. Лагоднюк
„_____” _____ 2019 р.

06-14-63

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ОСНОВИ ЖУРНАЛІСТИКИ
Basic journalism

спеціальність 061 Журналістика
specialty 061 Journalism
спеціалізація Журналістика
specialization Journalism

Рівне – 2019

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи журналістики» для студентів, які навчаються за спеціальністю «Журналістика» – Рівне: НУВГП, 2019. – 20 с.

Розробники: Галич Валентина Миколаївна, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності НУВГП

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності

Протокол № 5 від «21» грудня 2018 року

Завідувач кафедри державного управління,
документознавства та інформаційної діяльності _____ І. Л. Сазонець

Схвалено науково-методичною комісією за спеціальністю 061 «Журналістика»

Протокол № 2 від «22» грудня 2018 року

Голова науково-методичної комісії _____ В. М. Галич

Вступ

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Основи журналістики» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Журналістика».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретико-методологічні проблеми й практичні (творчі) аспекти журналістського фаху.

Міждисциплінарні зв'язки. Дисципліна «Основи журналістики» є складовою частиною циклу дисциплін загальної (фундаментальної) підготовки студентів за спеціальністю 061«Журналістика». Її вивчення передбачає наявність системних та ґрунтовних знань із суміжних курсів – «Основи наукових досліджень», «Соціологія громадської думки», «Політологія», «Конфліктологія», «Інформаційна журналістика», «Аналітична журналістика», «Українська мова в засобах масової комунікації» – та цілеспрямоване засвоєння спеціальної літератури, активну роботу на лекціях і практичних заняттях, виконання науково-дослідницьких та творчих завдань самостійної роботи.

Вимоги до знань та умінь визначаються галузевими стандартами вищої освіти України.

Анотація

У курсі «Основи журналістики» розглядаються теоретико-методологічні проблеми журналістського фаху. Розкривається значення базових термінів. Указується на загальні та особливі функції журналістики. Формується розуміння специфіки журналістики як системи органів масової інформації та масово-інформаційної й суспільно-політичної діяльності, як інформаційного простору та літературної творчості. Осмислюються проблеми журналістики в дискурсі новітньої філософії та досягнень вітчизняного й зарубіжного журналістикознавства. Зосереджується увага на практичних/творчих аспектах журналістської професії, зокрема на питаннях збирання зовнішньої інформації, виготовлення внутрішньої інформації, журналістської жанрології. Журналістська діяльність уводиться в параметри сучасної масово-інформаційної ситуації та функціонування, яке регламентується Конституцією України.

Ключові слова: журналіст, журналістика, інформаційний простір, журналістська діяльність, журналістська творчість, функції журналістики, метод журналістики, жанри журналістики, інфраструктура журналістики, свобода слова, засоби масової інформації, мас-медіа, соціальна позиція журналістики, джерела інформації, зовнішній і внутрішній типи інформації, інформаційна та аналітична модель інформації, публіцистика, громадська думка, журналістська освіта, журналістські творчі спілки.

Summary

The course "Updating Journalism" deals with theoretical and methodological problems of the journalist's specialty. The meaning of the base terms is revealed. Specifies the general and special functions of journalism. An understanding of the specifics of journalism as a system of mass media and mass-information and socio-political activity, as a space of information and literary work. The problems of journalism in the discourse of modern philosophy and achievements of domestic and foreign journalism are considered. The focus is on the practical / creative aspects of the journalistic profession, in particular on the issues of collecting external information, the production of internal information, journalistic genrology. Journalistic activity is introduced into the parameters of the current mass-information situation and functioning, which is regulated by the Constitution of Ukraine.

Key words: journalism, journalism, information space, journalism, journalism, journalism functions, journalism, journalism, journalism infrastructure, freedom of speech, mass media, media, journalism, information sources, external and internal types information, information and analytical model of information, journalism, public opinion, journalistic education, journalistic creative unions.

1.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	галузь спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	знаць 06	Характеристика навчальної дисципліни	
			Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 7	Галузь знань «Журналістика»	06	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність «Журналістика»	061	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2			1 курс	–
			Семестр	
Загальна кількість годин – 210	Спеціалізація «Журналістики»		2-ий	–
			Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 Самостійної роботи студента – 8	Рівень вищої освіти: бакалавр		38 год.	–
			Практичні, семінарські	
			36 год.	–
			Самостійна робота	
			136 год.	–
			Вид контролю:	
екзамен		–		

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

– для денної форми навчання 35,2 % до 64,8%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу “Основи журналістики” є розкриття теоретико-методологічних засад журналістики як науки та галузей суспільно-політичної й творчої діяльності.

Завдання навчальної дисципліни:

- допомогти студентам узагальнити й систематизувати знання в галузі інформації та комунікації;
 - дати нові відомості про журналістику як соціальний інститут, історію сучасності, бізнес та епістемологічну її сутність;
 - з’ясувати зарубіжні та національні концепції сучасної журналістики;
 - проаналізувати функції сучасних ЗМІ в суспільстві молодшої демократії;
 - указати на форми здійснення масово-інформаційного процесу та засоби впливу на масову свідомість;
 - розкрити творчий характер журналістської діяльності;
 - охарактеризувати особливості родо-жанрової системи журналістики;

По закінченню вивчення курсу студенти мають **знати**:

- визначення основних термінів сучасного журналістикознавства;
- історичні етапи розвитку національної журналістики;
- особливості журналістського фаху;
- види соціальної інформації, їх характеристику;
- засади типології ЗМІ;
- атрибутивні ознаки преси, телебачення, радіо;
- ази журналістської творчості;

уміти:

- застосовувати одержані знання під час розв’язання професійних завдань;
- аналізувати сутність інформаційних процесів;
- визначати специфіку журналістської роботи;
- характеризувати види журналістської діяльності;
- розуміти і об’єктивно оцінювати досягнення, роль і значення сучасних ЗМІ, професійної освіти для подальшого розвитку національної журналістики;
- писати й аналізувати журналістські тексти відповідно до конкретного жанрового канону (на прикладі окремих інформаційних, аналітичних та художньо-публіцистичних жанрів).

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади курсу

Тема 1. «Основи журналістики» як наукова та навчальна дисципліна про теоретико-методологічні проблеми фаху. Структура науки про журналістику. Предмет, структура та завдання курсу. Стан журналістикознавства в Україні та джерела курсу. Загальні поняття про журналістику. Визначення журналістики. Журналістика як соціальний інститут. Журналістика як історія сучасності. Журналістика як бізнес. Епістемологічна

сутність журналістики. Об'єкт і предмет журналістики. Журналістика як наука (журналістикознавство) та її найважливіші складові: теорія та історія журналістики. Медіа-критика. Методологія наукових досліджень та методика навчання журналістики. Мова масової інформації. Теорія та методика журналістської творчості. Соціологія масових комунікацій. Журналістська деонтологія.

Тема 2. Портрет професії журналіста. *Привабливі риси журналістики:* можливість самореалізуватися; мати творчу за характером роботу; доносити до людей правду, примножувати в світі добро, боротися за справедливість; впливати на формування суспільної свідомості, громадської думки; спілкуватися з видатними людьми, прожити цікаве життя. *Труднощі спеціальності:* стресовість, потреба таланту, необхідність безкінечного самовдосконалення, моральна відповідальність за кожен журналістський твір, мистецтво постійного спілкування, налаштованість на універсальність

Тема 3. Інфраструктура журналістики. Поняття про інфраструктуру та інфраструктура журналістики. Професійна підготовка журналістів. Перші в світі вищі навчальні заклади, що розпочали підготовку журналістів. Типи журналістської освіти. Школа інструктажного навчання. Школа виховання інформатора. Школа виховання аналітика. Журналістська освіта в Україні та Харкові. Журналістські творчі спілки та об'єднання. Міжнародна Федерація Журналістів. Творча спілка журналістів України. Державні органи з нагляду за здійсненням законодавства в інформаційному просторі. Періодичні видання з журналістики

Тема 4. Журналістика як система органів масової інформації. Причини бурхливого розвитку мас-медіа в сучасну епоху. Поняття про систему журналістики. Типологія журналістики та її засади. Чотири підсистеми журналістики. Взаємодія інформації та комунікації. Стабільність існуючої системи журналістики. Атрибутивні особливості преси, радіомовлення, телебачення та Інтернет-журналістики, переваги кожного типу журналізму перед іншими та їхні вади.

Тема 5. Журналістика як масово-інформаційна діяльність. Поняття «масової інформації» в журналістиці. Типологічні концепції соціальної інформації. Перетворення в журналістиці наукових, професійних, художніх та індивідуальних повідомлень на масову інформацію. Новина та її атрибути. Спонукальність масової інформації. Специфіка інформації в журналістиці (актуальність, оперативність, документалізм, повторюваність тем і неповторність матеріалів). Рівні і форми існування масової інформації. Зовнішній і внутрішній типи інформації

Тема 6. Журналістика як інформаційний простір. Інформаційний простір – зміст поняття. Інформаційні агентства, специфіка їхньої діяльності. Світові інформаційні агентства. Національні агентства: Національне ІНАУ «Укрінформ». Прес-центри: де відкриваються і яку функцію виконують? Що таке прес-бюро та його функції? Змістові особливості інформаційного простору і його парадокси. Світовий інформаційний простір – формування Колективного Розуму на ґрунті новітніх інформаційних технологій

Тема 7. Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності. Органи масової інформації як репрезентанти держави, законодавчої чи

виконавчої влади, соціальних груп, партій. Інформаційна та агітаційна журналістика. Агітаційна журналістика як ознака тоталітарного суспільства.

Інформація як інститут управління суспільством, забезпечення його дієздатності й здоров'я. Терміни «засоби масової інформації» та «органи масової інформації»: їх зміст і сфери вживання. Управління суспільством за допомогою формування громадської думки. Громадська думка як явище суспільного життя та її найбільш характерні ознаки. Етапи формування громадської думки. Інформація як «будівельний матеріал» для громадської думки. Інформаційна та аналітична моделі журналістики: український вибір

Тема 8. Свобода слова і журналістська діяльність. Загальні уявлення про свободу. Діалектика свободи і необхідності. Свобода і пізнавальна діяльність людини. Свобода слова як найважливіше завоювання і гарант демократичного суспільства. Поняття про свободу преси. Свобода преси і партійність. Поняття про цензуру. Засади ліберальної теорії свободи преси та умови її здійснення. Свобода творчості. Свобода слова в законодавствах розвинутих країн та міжнародних правових документах. Конституція України як гарантія свободи преси й журналістської діяльності в нашій країні

Тема 9. Загальні та спеціальні функції журналістики. Тлумачення проблеми в сучасній теорії журналістики. Загальні та спеціальні функції. Загальні: інформаційна функція та функція формування громадської думки. Спеціальні функції: організаційна функція, функція «сторожового собаки» (соціальної критики), ідеологічна функція журналістики, культурна функція, розважальна функція журналістики, рекламна функція.

Тема 10-11. Осмислення проблем журналістики в новітній філософії.

«Чотири теорії преси» Ф Сіберта, Т. Петерсона і У. Шрамма: авторитарна, лібертаріанська, соціально відповідальна і комуністична. Доповнення чотирьох теорій моделями для медіа періоду розвитку і демократичної участі. Теорія масових комунікацій Г. М. Маклюєна. Типи масової комунікації як рушійні сили в історії людства. Тип суспільної епохи і пануючий у ній ЗМК. Ефірні ЗМК і переворот у суспільній свідомості ХХ століття. Телебачення як повернення людства до епохи усної комунікації. Концепція постіндустріального (інформаційного) суспільства Данієла Белла. Структура населення, інформація та знання як констутутивні ознаки нового суспільства. Надмірність інформації, її дедалі вужча спеціалізація, потреба в інтерпретації інформації та сталість людської свідомості для її сприйняття як ознаки й загрози інформаційного суспільства. Теорія «поля журналістики» П'єра Бурдьє, вплив телебачення на «поле журналістики» – настанова на видовища і розваги, девальвація мислення, монополія журналістів на публічні виступи і цензура журналістів у висловленні думок і коментарів до подій. Боротьба поколінь у журналістиці. Захист молодими журналістами професійної гідності

Змістовий модуль 2. Журналістика як творчість та суспільно значуща практика

Тема 12. Соціальна позиція журналіста. Засади журналістики.

Гуманізм як синтез вимог до журналістської діяльності, розуміння людини як найвищої цінності, забезпечення миру і злагоди в суспільстві, усунення перешкод на цьому шляху. Патріотизм як захист інтересів своєї країни і свого народу. Інтернаціоналізм – знайомство читача зі світом. Демократизм та його аспекти: орієнтація на народ, доступність за формою і за ціною. Правдивість як адекватність картини світу, створюваної в ЗМІ, реальним життєвим процесам. Оперативність як здатність готувати матеріал та інформувати громадян у стислі терміни

Тема 13. Дієвість та ефективність журналістської діяльності. Дієвість як особлива форма результативності, що вимірюється конкретною участю ЗМІ в розв'язанні соціально-економічних, господарчих, культурних тощо завдань і сукупністю прийнятих органами влади заходів за матеріалами виступів журналістів. Ефективність як міра задоволення потреб аудиторії в масовій інформації. Чинники впливовості журналістських творів.

Тема 14. Метод журналістики. Загальні уявлення про метод. Загальнофілософські засади методу журналістики. Три провідні типи мислення людини: художній, науковий і практичний. Провідні ознаки практичного мислення. Журналістика як практичне мислення. Типи та специфіка образності в журналістиці. Докази та аргументи в журналістиці. Синтетичний, універсальний характер журналістики.

Тема 15. Журналістика як творчість. Професійні обов'язки журналіста в справі виготовлення інформації. Умови спеціалізації журналіста. Семантичний, синтаксичний та прагматичний аспекти творчості. Зміст і форма журналістського твору. Аналітико-інтегруюча праця журналіста. Вимоги до роботи з фактом. Процес аналізу причиново-наслідкового зв'язку. Форми аналізу. Чинники змістово-формальної єдності. Редакторська діяльність як творчість

Тема 16. Збирання зовнішньої інформації. Спостереження як метод збирання інформації та його види: відкрите і приховане, включене і невключене. Зовнішнє вивчення і бачення зсередини при методі спостереження. Вивчення документів і джерел як метод збирання інформації. Листи читачів як джерела інформації та робота з ними в редакціях газет. Інтерв'ю як метод збирання інформації. Типи інтерв'ю. Підготовка до інтерв'ю. Правила інтерв'ю

Тема 17. Виготовлення внутрішньої інформації. Публіцистика як серцевина, стрижень журналістики. Об'єкт і предмет публіцистики. Виявлення проблемної ситуації в публіцистиці. Вимисел у публіцистиці. Головні елементи структури публіцистичного твору: оповідач, публіцистична ідея, публіцистичний конфлікт.

Тема 18. Загальна жанрологія і журналістика. Поділ літературної творчості на роди. Визначення епосу, лірики й драми. Відношення до них прози, віршів і діалогу. Єдність змісту і форми в родовому поділі. Засади жанрового поділу. Поняття про жанровий різновид. Специфіка прози в журналістиці, злиття епічних, ліричних і драматичних елементів у журналістському творі. Поняття журналістського роду. *Інформаційний рід та його жанри*: замітка, звіт, репортаж, інтерв'ю. *Аналітичний рід і його жанри*: кореспонденція, стаття, рецензія, огляд. *Художньо-публіцистичний рід і*

Тема19. Сучасна масово-інформаційна ситуація. Світові процеси та обличчя журналістики в Україні. Столиця і провінції – особливості розвитку ОМІ. Цензурна ситуація та її найважливіші характеристики. Типи української журналістики. Стилїстика сучасної журналістики: тенденції до посилення інформативності, трансформації на користь інформаційних жанрів, аналітичність інформації, посилення оціночності в сучасних ОМІ, іронічність як своєрідний спосіб непрямой оцінки, «стеб» як стиль сучасної журналістики, його негативний вплив на свідомість, мову і мислення, посилення авторського “Я”, заміна називних заголовків на дієслівні, які відіграють роль лідів, широке використання розмовного стилю, просторіччя, жаргону, мови вулиці, диференціація ОМІ за стильовими ознаками.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем змістових модулів	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади курсу								
Тема 1. «Основи журналістики» як наукова та навчальна дисципліна про теоретико-методологічні проблеми фаху	11	2	2	7				
Тема 2. Портрет професії журналіста	11	2	2	7				
Тема 3. Інфраструктура журналістики	11	2	2	7				
Тема 4. Журналістика як система органів масової інформації	11	2	2	7				
Тема 5. Журналістика як масово-інформаційна діяльність	11	2	2	7				
Тема 6. Журналістика як інформаційний простір	11	2	2	7				
Тема 7. Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності	12	2	2	8				
Тема 8. Свобода слова і журналістська діяльність	12	2	2	8				
Тема 9. Загальні та спеціальні функції журналістики	11	2	2	7				
Тема 10-11 Осмислення проблем журналістики в новітній філософії	14	4	2	8				
Разом за змістовим модулем 1	115	22	20	73				
Змістовий модуль 2. Журналістика як творчість та суспільно значуща практика								
Тема 12. Соціальна позиція журналіста. Зasadничі принципи журналістської діяльності	11	2	2	7				

Тема 13. Дієвість та ефективність журналістської діяльності	11	2	2	7				
Тема 14. Метод журналістики	11	2	2	7				
Тема 15. Журналістика як творчість	14	2	2	10				
Тема 16. Збирання зовнішньої інформації	11	2	2	7				
Тема 17. Виготовлення внутрішньої інформації	12	2	2	8				
Тема 18. Загальна жанрологія і журналістика	14	2	2	10				
Тема 19. Сучасна масово-інформаційна ситуація	11	2	2	7				
Разом за змістовим модулем 2	95	16	16	63				
Усього годин	210	38	36	136				

5. Темі практичних занять

№ п/п	Темі практичних занять	Денна форма навчання
1.	«Основи журналістики» як наукова дисципліна про теоретико-методологічні проблеми фаху.	2
2.	Портрет професії журналіста	2
3.	Інфраструктура журналістики	2
4.	Журналістика як система органів масової інформації	2
5.	Журналістика як масово-інформаційна діяльність	2
6.	Журналістика як інформаційний простір	2
7.	Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності	2
8.	Свобода слова і журналістська діяльність	2
9.	Загальні та спеціальні функції журналістики	2
10.	Осмилення проблем журналістики в новітній філософії	2
11.	Соціальна позиція журналіста. Засади журналістики	
12.	Дієвість та ефективність журналістської діяльності	2
13.	Метод журналістики.	2
14.	Журналістика як творчість.	2
15.	Збирання зовнішньої інформації	2
16.	Виготовлення внутрішньої інформації	2
17.	Загальна жанрологія і журналістика	2
18.	Сучасна масово-інформаційна ситуація	2
Всього		36

6. Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів **денної форми навчання**:
 80 годин – підготовка до аудиторних занять;
 30 годин – підготовка до контрольних заходів;
 26 годин – опрацювання окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях.

6.1 Завдання для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Денна форма навчання
1	2	3
1.	Огляд наукової та навчальної літератури з курсу «Основи журналістики», наявної в Науковій бібліотеці НУВГП. Осмислення доцільності використання її в підготовці курсової роботи.	3
2.	Ознайомитися з біографією одного з відомих українських або зарубіжних журналістів, що перебували в зоні військового конфлікту й проаналізувати його діяльність крізь призму «портрета» ідеального журналіста.	4
3.	Підготувати мультимедійну презентацію до теми «Інфраструктура журналістики»	4
4.	Представити у різних схемах зміст теми «Журналістика як система органів масової інформації»	4
5.	Представити у різних схемах зміст теми «Журналістика як галузь суспільно-політичної діяльності»	4
6.	Розкрити принципи побудови журналістських текстів	3
7.	Визначити критерії оцінки теленовін	3
8.	Подати зразок письмового інформаційного запиту щодо доступу до інформаційних документів	4
9.	Проаналізувати графічний конфігуратор принципів журналістики	3
10.	Розкрити послідовність роботи журналіста з авторськими текстами	3
11.	Вектори авторського редагування журналістського твору	4
12.	План публікацій у координатах сучасності	3
13.	Підготувати реферат «Кодекс професійної етики українського журналіста»	4
14.	Прокоментувати зміст декларація принципів поведінки журналістів	4
15.	Підготувати реферат «Міжнародні принципи журналістської етики»	4
16.	Провести моніторинг порушень прав журналістів у період 2016-2018 роки	4
17.	Розкрити роль ЗМІ у виборах Президента України	4
18.	Укласти короткий словник журналіста	6
19.	Підготовка до практичних занять: укладання опорних конспектів до тем лекцій, розв'язання тестових завдань, підготовка усних відповідей та ін.	68
Усього		136

7. Методи навчання

Педагогічна ефективність застосування методів навчання залежить від раціонального комбінування різних методів та врахування майбутнього фаху студентів і специфіки дисципліни, яка вивчається. Концептуально вагомим є розуміння викладачем багатовимірного **поняття методу** як: форми руху пізнавальної діяльності студента, логічний шлях засвоєння знань, умінь та навичок (індукція, аналіз і синтез, порівняння, абстрагування, конкретизація, узагальнення тощо); певний вид і рівень пізнавальної діяльності студентів (репродуктивний, евристичний, дослідницький); шлях стимулювання і

мотивації учіння; форма обміну науковою інформацією між тим, хто вчить, і тим, хто вчиться (словесна, наочна чи практична); спосіб керування пізнавальною діяльністю.

В основу викладання покладена найбільш прийнятна традиційна класифікація методів навчання, яка базується на зовнішніх і внутрішніх чинниках процесу пізнання об'єктивної реальності та має у своїй основі логічно вмотивовані підходи: за джерелами отримання знань, особливостями логіко-мисленнєвої діяльності, рівнем розумової активності.

Застосовуються такі **різновиди методів за джерелом знань**: словесні, наочні, практичні. Серед **словесних методів** чільне місце відводиться *лекції*, що в словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. Її різновиди – вступна, проблемна, узагальнююча – у поєднанні з *розповіддю* («малювання словом»), яка передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу, *поясненням*, що допомагає розкриттю сутності певного явища, процесу, актуалізації логічного мислення й досвіду студента, та *бесідою* (евристична й репродуктивна) – сприяють розкриттю предмета навчання. У групі словесних методів важлива роль відводиться *методу роботи з книгою, паперовою, електронною*. Важливо допомогти студентам оволодіти прийомами самостійної роботи з книгою: читання, переказу, виписування, складання плану, рецензування, конспектування, виготовлення таблиць, схем, діаграм та ін.

Ефективне вивчення «Основ журналістики» неможливе без широкого використання **наочних методів** – *демонстрації* (який передбачає показ журналістських об'єктів і процесів у природі, динаміці), *ілюстрації* (за якого журналістські явища і процеси розкриваються через їх символічне зображення: таблиці, діаграми, схеми, графіки та ін., що зумовлено діалектичними закономірностями пізнання й психологічними особливостями сприймання предмета вивчення – теоретико-методологічних засад теорії журналістики та творчих і практичних аспектів журналістської діяльності. *Мультимедійна презентація* є формою обміну досвідом, який здобули студенти під час роботи в певній малій групі й використовуються для представлення досягнень виконання індивідуальних завдань, наприклад, пов'язаних з виконанням курсової роботи.

Практичні методи навчання спрямовані на досягнення завершального етапу процесу пізнання. Вони сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. Наприклад, *моделювання певної ситуації* журналістської діяльності (інтерв'ю, прес-конференція, підготовка до друку різножанрових журналістських текстів, їхнє редагування тощо). У набутті практичних умінь значне місце відводиться *вправам* – методу навчання, сутність якого полягає в цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування умінь та навичок. Різноманітність вправ (письмові, графічні, технічні, коментовані, пояснювальні, тренувальні), особливо творчого характеру, ігрової спрямованості, позитивно впливає на підтримання інтересу до навчальної діяльності. *Ділові та рольові*

ігри (інсценізація певної ситуації в журналістському процесі, де в ролі безпосередніх учасників подій виступають студенти – автор публікації, оглядач новин, інтерв'юер, ведучий телепрограми, редактор тощо) – дієва форма активізації навчальної діяльності студентів.

Основним «інструментом» пізнання є мозок людини. Тому в навчальному процесі опанування дисципліною природно використовуються **«логічні» методи** – аналіз, синтез, індукція, дедукція, традукція. *Аналітичний метод* передбачає мисленнєвий або практичний розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак. Для розуміння цілісності явища, процесу, сутності окремого поняття необхідно перейти до наступної логічної операції – синтезу, ґрунтується на мисленневому або практичному з'єднанні виділених аналізом елементів чи властивостей предмета, явища в одне ціле. *Синтез* є органічним продовженням аналізу й може будуватися лише на його основі. *Індуктивний метод* – це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального. Він дає можливість усвідомити істотні, типові закономірності, наприклад, національні характеристики явищ етики журналістського спілкування. *Дедуктивний метод*, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. Студенти ознайомлюються із загальною закономірністю (наприклад, світовими сучасними тенденціями журналістської діяльності, загальноприйнятими вимогами до підготовки журналістського тексту, поєднання творчої та практичної роботи, актуалізації фахового інтересу), а потім на основі цієї закономірності, правила, закону характеризуються інші явища, що виокремлюють методологічний та дидактичний зміст окремої ситуації чи явища медійної сфери. *Традуктивний метод* передбачає висновки від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального, що важливо в цілісному сприйнятті предмета вивчення.

У навчання студентів передбачається використання таких ефективних **методів організації самостійної розумової діяльності**, як: проблемний виклад (проблемно-інформаційний), частково-пошуковий і дослідницький. Використання цих методів ґрунтується на послідовній і цілеспрямованій постановці перед студентами проблемних завдань, розв'язуючи які, вони під керівництвом викладача активно засвоюють нові знання. Застосовуючи названі методи, необхідно дотримуватися таких основних вимог: формулювати пізнавальні завдання відповідно до змісту навчального матеріалу та фахових особливостей студентів; висувати гіпотези, мобілізувати резерви знань та способів пізнання; включати студентів в активну пізнавальну діяльність; аналізувати й оцінювати результати навчальної праці.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і «прийняття» пізнавального завдання; керувати ходом їхньої

пошукової мисленнєвої діяльності з використанням системи логічно вмотивованих запитань; схвалювати та стимулювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

Дослідницький метод спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання (підготовка тексту наукової статті, курсової роботи, підготовка наукового реферату, добір емпіричного матеріалу до теми, що вивчається, усвідомлення студентами практичного значення теоретичного матеріалу, систематизація фактів журналістського процесу тощо). Для ефективності цього методу варто дотримуватися низки вимог: створення проблемної ситуації; керівництво студентами при виділенні пізнавального завдання; спонукання студентів до пошуків гіпотези, перевірки її достовірності; надання допомоги у пошуках ефективних методів і резерву знань, необхідних для розв'язання завдань; орієнтація студентів на проведення досліджень і систематизація результатів проведеної роботи; включення студентів у самостійний аналіз перебігу та результатів проведеної роботи.

Такі методи, як інтерактивна бесіда, бесіда з елементами дискусії, мультимедійна презентація наукових результатів, «мозковий штурм», інтегрована лекція, міні-лекція, робота в малій групі, ділова гра, що використовуються у ролі окремих методичних форм або їх прийомів, урізноманітнюють форми навчальної роботи, активізують діяльність студента, спрямовану на засвоєння матеріалу.

8. Методи контролю

Оцінювання завдань поточного контролю проводиться з розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є аналіз усних відповідей, виконання практичних завдань, виконання творчих завдань, тестування, перевірка письмових робіт.

Оцінювання виконаних завдань, у тому числі творчого характеру, здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота																			Під- сум- ко- вий конт роль	Сума
Модуль 1										Модуль 2										
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	Т 19		
3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	3	3	4	3	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
90–100	відмінно
82–89	добре
74–81	
64–73	задовільно
60–63	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Тексти лекцій (електронні), електронна хрестоматія наукової та навчальної літератури, запитання для самостійної роботи, тестові завдання.

11.Рекомендована література

Законодавство України про інформацію і ЗМІ

1. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992. № 2657-XII. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12>; Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992. N 48. Ст. 650

2. Закон України «Про друковані засоби інформації (пресу) України» від 16.11.92, ВВР, 1993. N 1. Ст. 2.

3. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21.12.93, ВВР, 1994. N 10.Ст. 44.

4. Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/540/97-вр>

5. Закон України «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997. N 49. Ст. 299.

6. Закон України «Про інформаційні агентства» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/74/95-вр>

7. Закон України «Про систему суспільного телебачення і радіомовлення» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1227-18>

8. Закон України «Про доступ до публічної інформації». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011. № 32. Ст. 314.

9. Закон України «Про авторське право і суміжні права» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994. N 13. Ст.64

10. Закон України «Про захист суспільної моралі» Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004. N 14. Ст.192

11. Закон України «Про державну таємницю» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994. N 16. Ст.93)

12. Кодекс професійної етики українського журналіста (Прийнятий на X з'їзді Національної спілки журналістів України, квітень 2002 року). URL: nsju.org/page/196

Базова

1. Балаклицький М. А. Есе як художньо-публіцистичний жанр: методичні матеріали для студентів зі спеціальності «Журналістика». Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 74 с.

2. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования/Пер. с английского. Изд. 2-е, испр. и доп. М.: Academia, 2004. CLXX. 788 с.

3. Бурдые П. О телевидении и журналистике. М.:Прагматика культуры, 2002. 160 с.

4. Вайшенберг З. Новинна журналістика: навч. посіб. К.: АУП, 2004. 262 с.

5. Владимиров В. М. Основы журналистики в понятиях и комментариях: учеб. пособие. Луганск: Изд-во ВУГУ, 1998. 144 с.

12. Ворошилов В. В. Журналистика: учебник. СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 1999. 304 с.

13. Гетьманець М. Ф. Михайлин І. Л. Сучасний словник літератури і журналістики. Х.: Прапор, 2009. – 384 с.

14. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості: підручник. 2-е вид., перероб. і допов. Львів: ПАІС, 2004. 268 с.

15. Іванов В. Ф., Сердюк В. Журналістська етика: підручник. К.: Вища школа, 2006. – 231 с.

16. Квіт С. М. Масові комунікації підручник. К.: ВД «КМА», 2008. 206 с.

23. Кузнецова О. Д. Журналістська етика та етикет: основи теорії, методики, дослідження трансформації незалежних видань України, регулювання моральних порушень: моногр. Львів: Світ, 1998. 412 с.

24. Кузнецова О. Д. Засоби масової комунікації: посібник. 2-е вид., перероб і доп. Львів: ПАІС, 2005. – 200 с.

25. Лаврик О. В. Основи журналістики: навчально-методичний посібник для студентів зі спеціальності «Журналістика»/О. В. Лаврик. – Х.: ХНУ імені

В. Н. Каразіна, 2008. – 73 с.

26. Лизанчук В. В. Основи радіожурналістики: підручник. К.: Знання, 2006. 628с.
27. Лубкович І. М. Соціологія і журналістика: підруч. Львів: ПАІС, 2005. 176 с.
28. Москаленко А. З., Губерський Л. В., Іванов В. Ф., Вергун В. А. Масова інформація: підручник. К.: Либідь, 1997. 216 с.
29. Москаленко А. З. Теорія журналістики: підручник. К.: Експрес-об'ява, 1998. 334 с.
30. Основи масово-інформаційної діяльності: підручник / А. З. Москаленко, Л. В. Губерський, В. Ф. Іванов. К.,1999. 634 с.
31. Потятиник Б. В. Інтернет-журналістика: навч. посіб. Львів: ПАІС, 2010. – 246 с.
32. Потятиник Б. В. Медіа: ключі до розуміння. Львів: ПАІС, 2004. 312 с.
33. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації. 2-е вид. доп. К.: Вид. центр «Київський університет», 1999. 308 с.
34. Приступенко Т. О. Правові засади функціонування сучасних засобів масової комунікації України. К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2000. 250 с.
35. Публіцистика і тенденції розвитку світу: збірник наук. статей. Львів: Львів. держ. ун-т, 1999. 176 с.
36. Різун В. В. Моделювання і технологія редакторських систем /В. В. Різун. К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 1995. 200 с.
37. Різун В. В. Теорія масової комунікації: підручник. К.: Просвіта, 2008. 260 с.
38. Теорія і практика радянської журналістики: Основи майстерності, проблеми жанрів. Львів: Вид-во ЛДУ, 1989. 323 с.
39. Українська журналістика: вчора, сьогодні, завтра/За заг. ред. проф. В. І. Шкляра. К. 1998. Вип. 3. 180 с.
40. Халлер М. Пошук і збір інформації: навч. посібник. К.: АУП, 2006. 308 с.

Допоміжна

1. Борковський О. І. Українська журналістика на тлі доби (історія, демократичний досвід, нові завдання)/О. Борковський, С. Сирополко; за ред. К. Костева й Г. Кошаринського. Мюнхен: Український техніко-господарський інститут. 1993. 204 с.
2. Вачнадзе Г. Н. Всемирное телевидение: Новые средства массовой информации – их аудитория, техника, бизнес, политика. Тбилиси: Ганатлеба, 1989. 672 с.
3. Владимиров В. М. Журналістика, особа, суспільство: проблема розуміння: монографія. К.: Київ.нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2003.220 с.
4. Гейтс Б. Дорога в будущее/пер. с англ. М.:Диалог-Наука, 1997. 315 с.
5. Гід журналіста: Збірка навчальних матеріалів, складена за французькою методикою вдосконалення працівників ЗМІ/Адаптація та упорядкування – Алла Лазарева. К.,1999. 96 с.

6. Доломан Є. «Випадкові свавілля», або «ЦеКа играет человеком» Літературна Україна. 1996. 8 лютого.
7. Збірник праць кафедри української преси: На пошану професора Володимира Здоровеги з нагоди 70-річчя від дня народження. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. 2000. Вип.3. 411 с.
8. Землянова Л. М. Современная американская коммуникативистика. М.: Изд-во МГУ, 1995. 271 с.
9. Как мы пишем/Андрей Белый, М. Горький, Евг. Замяти и др. М. Книга, 1989. 208 с.
10. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу та суспільства. К.: Ваклер, 2007. 290 с.
11. Михайлин І. Л. Журналістика як всевіт: вибрані медіадослідження. Харків: Прапор, 2008. 512 с.
12. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука: підручник. Суми: Університетська книга, 2009. 336 с.
13. Пітерс Д. Д. Слова на вітрі: історія ідеї комунікації / пер. з англ. А. Іщенко. К.: ВД КМ Академія, 2004. 302 с.
14. Теплюк В. М. Этика журналистского творчества. М. Мысль, 1980. 172с.
15. Цісак В. Трансформація преси в Україні та Польщі в контексті суспільних змін (1989–1999) К.: Центр вільної преси, 2000. 218 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Бібліотечний світ України. URL: <http://www.ukrlibworld.kiev.ua>
2. Електронна бібліотека України. URL: <http://www.lib.com.ua>
3. Інформаційні ресурси у електронному репозиторії Національного університету водного господарства та природокористування. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/view/types/metods/>

4. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>
5. Національна парламентська бібліотека. URL: <http://www.nplu.kiev.ua>
6. Наукова бібліотека НУВГП (м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75). URL: http://nuwm.edu.ua/MySQL/page_lib.php.
7. Національна бібліотека ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
8. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека (м. Рівне, пл. Короленка, 6.). URL: <http://libr.rv.ua/>.
9. Рівненська централізована бібліотечна система (Київська, 44, Рівне). URL: <https://www.facebook.com/cbs.rivne/>.
10. Українська бібліотека. URL: <http://www.lib.org.ua>
11. Наукова періодика Інституту журналістики. URL: www.journ.univ.kiev.ua/periodyka/
12. Фахові видання. Інститут журналістики. URL: www.journ.univ.kiev.ua/periodyka/index.php/fakhovi-vydannia.html
13. Наукові записки Інституту журналістики. Наукова бібліотека імені М. Максимовича. URL: www.library.univ.kiev.ua/ukr/fonds/univmag/poshuk.php3?them_key=Науков
і...

